© UNI•C

Dtp: Tastevejledning

Publisher 2000/2002

Indledning **2**

Brugerfladen **2**

Opret en ny publikation 4

Opret en tekstrude 5

Flyt og skaler en rude 6

Indsæt et billede 7

Tastevejledning til øvelser **8**

1. Indsæt tekst og billede 8
2. Spalter og billedplacering 11
3. Rubrik og mellemrubrik 15
4. Indstilling af typografier 17
5. To eller tre spalter? 21
6. Faktaboksen og tekst på rasterbaggrund 22
7. Fire spalter, flere billeder 24
8. Opslag om Motionsdag 27

Indledning

Forskellen på Publisher 2000 og 2002 er lille på de punkter, der gennemgås i denne tastevejledning. Hvor der er betydningsmæssige forskelle i fx menupunkter og -navne er begge udgaver gennemgået. Tilsvarende ved illustrationer og menuer.

I Publisher kan du enten opbygge din publikation ved hjælp af en guide eller selv bygge den op fra grunden. Når du åbner programmet bliver du med det samme tilbudt muligheden for at opbygge din publikation med de mange færdige skabeloner til allehånde formål. Skabelonerne kan redigeres, så du indretter dem netop til dit formål. Hurtigt, nemt og uden at skulle tænke for meget.

I det følgende skal du lære håndværket fra bunden, så vi vælger at oprette en ny publikation helt på egen hånd.

Brugerfladen

Publisher er en del af Officepakken. Er du bekendt med Word, får du ingen problemer med at tage hul på dette program. Det ubekendte ligger i menuen til venstre og i den måde, du arbejder på i programmet.

I Publisher arbejder vi med "et puslespil". Vi har en tekst eller flere: en brødtekst, en overskrift, en billedtekst, eller andre tekster, og billeder, diagrammer eller andre objekter. Alle elementer har sin egen ramme (i Publisher kaldet ruder), som kan placeres frit på siden, tilpasses og manipuleres.

Publisher 2000

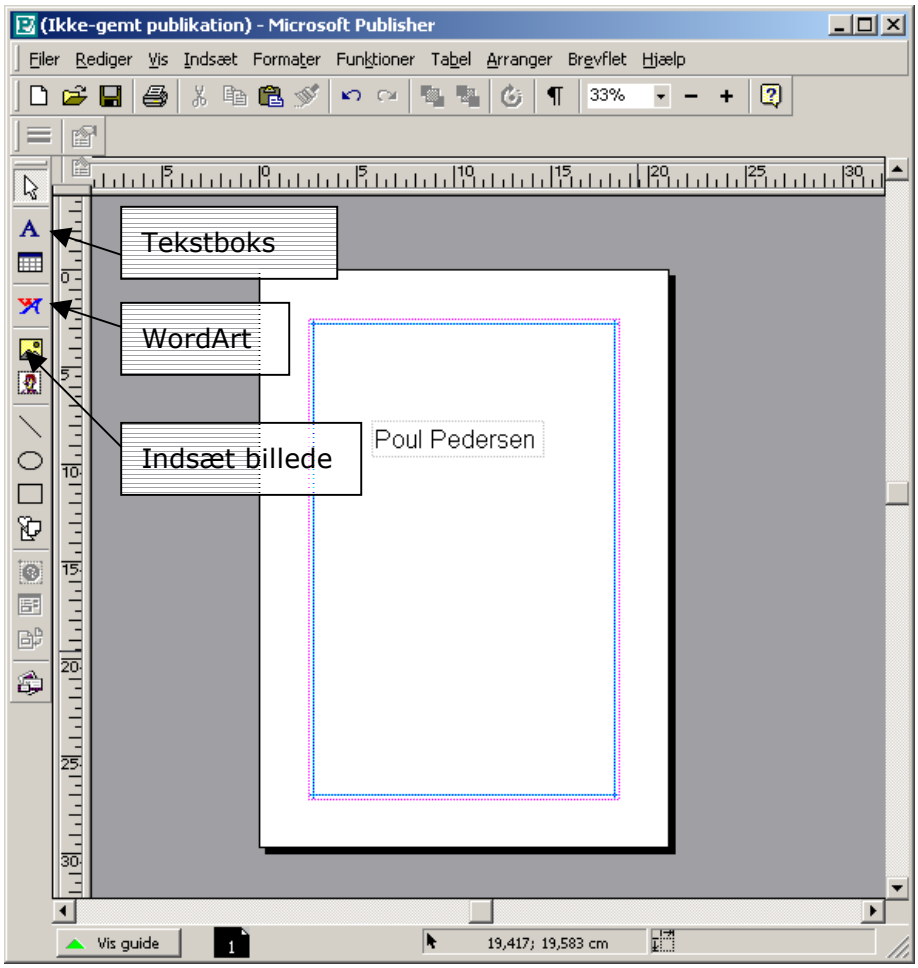

Publisher 2002

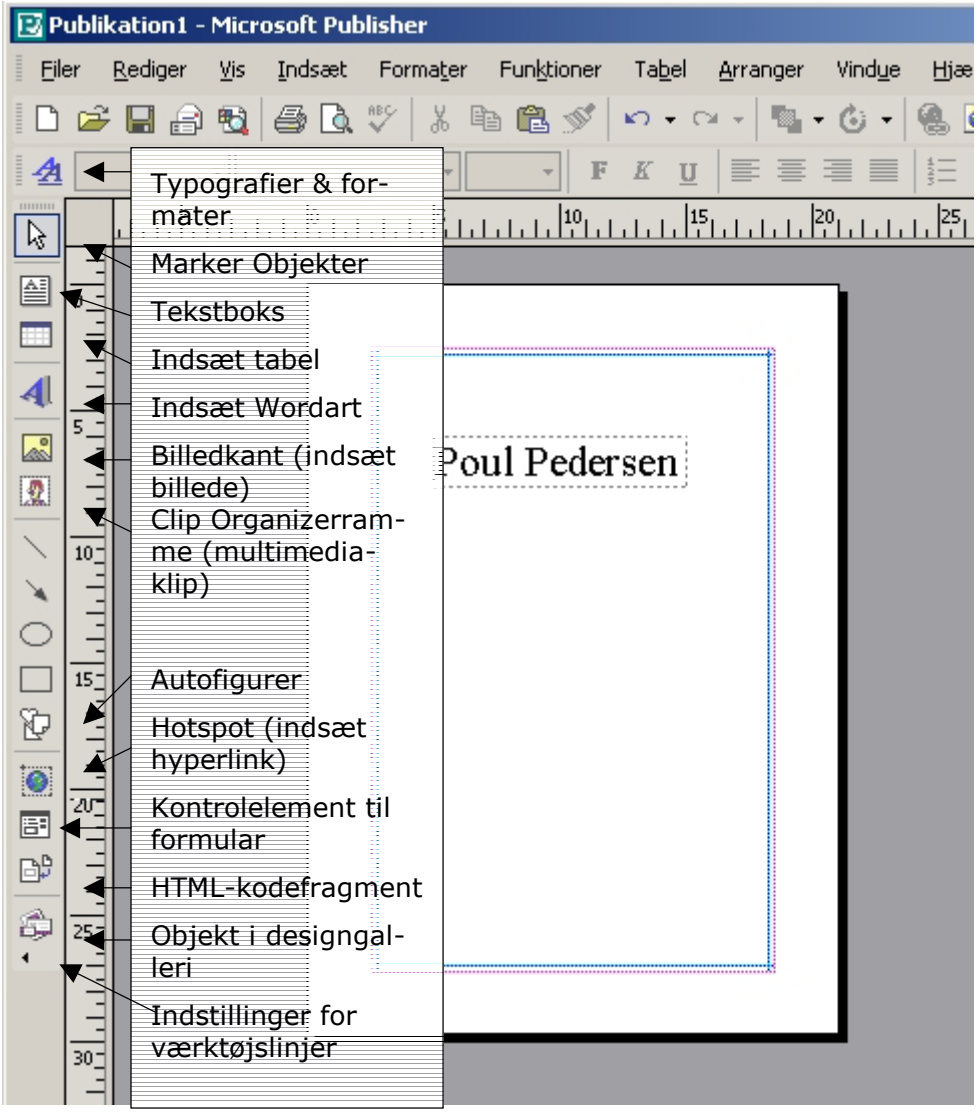

Opret en ny publikation

For at oprette en rude må du først oprette en ny publikation.

Publisher 2000	**Publisher 2002**
• Vælg Filer|Ny • I Katalogguiden skal du vælge fanebladet Tomme publikationer.	• Vælg Filer|Ny • Vælg Tom publikation nederst i den opgaverude, der åbnes i venstre side.

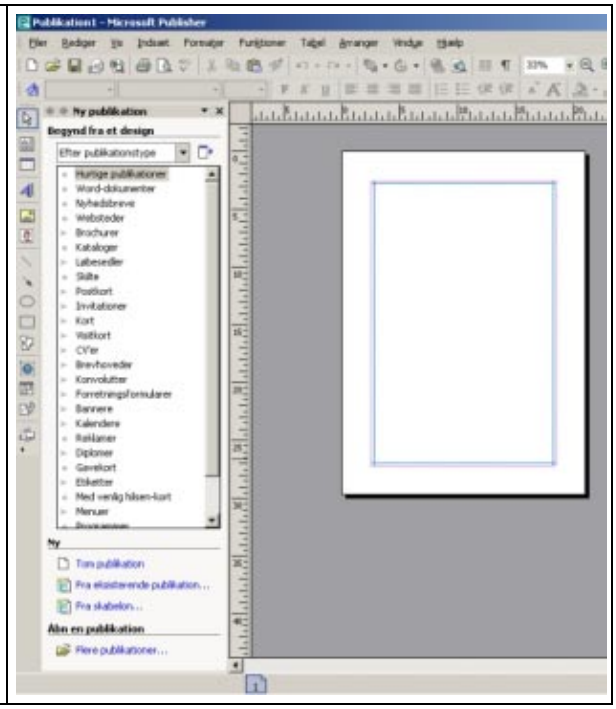

Vi er nu klar til at få tekst ind på siden. Tekst kan anbringes på siden på flere måder:

- Vi kan importere en tekst, som vi fx har skrevet i et tekstbehandlingsprogram
- Vi kan indsætte tekst, vi har kopieret til udklipsholderen eller
- Vi kan selv skrive vores tekst i en tekstrude.

Opret en tekstrude

Publisher 2000	Publisher 2002
• Klik på Tekstknappen i værktøjslinjen til venstre:	• Klik på Tekstknappen i værktøjslinjen til venstre:

• Træk en tekstrude/tekstboks med tekstværktøjet ved at holde venstre museknap ned og flytte musen. Når du slipper venstre museknap, markeres tekstruden/tekstboksen • Skriv en kort tekst i ruden, fx dit navn • Markér og formatér teksten: Arial, 40 pkt. • Fjern markeringen af ruden ved at klikke uden for rammen. Eller: • Klik på Tekstknappen i værktøjslinjen til venstre • Træk en tekstrude med tekstværktøjet	
• Vælg Indsæt|Tekstfil	• Højreklik i tekstboksen og vælg Rediger tekst
• Vælg en tekstfil, fx Lyn og torden.doc • Godkend dit valg ved at vælge OK.	

Flyt og skaler en rude

Når du klikker på en rude markeres den. De otte markeringshåndtag i rudens hjørner og sider kan du bruge til at ændre på rudens dimensioner blot ved at trække i markeringshåndtagene.

- Opret en rude og skriv dit navn i den
- Tag fat i et hjørnehåndtag og udvid ruden, så navnet kan stå på en linje:

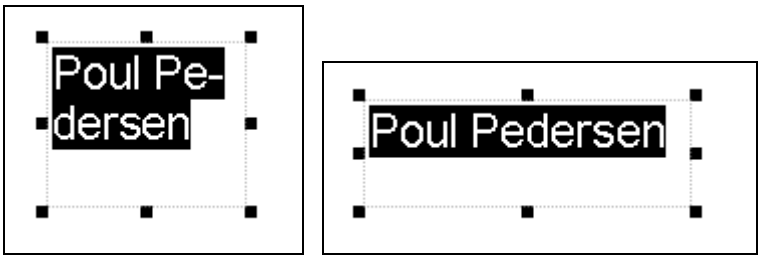

- Før markøren ind på tekstrudens ramme, indtil markøren bliver til en "flyttebil". Tag fat i rammen ved at holde venstre museknap nede og flyt rammen
- Tilpas rammen, så den smyger sig om teksten uden unødig plads, ved at flytte håndtagene:

Indsæt et billede

Publisher understøtter både de mest anvendte filformater og en lang række andre formater.

Publisher 2000	Publisher 2002
• Klik på ikonen Indsæt billede fra fil på værktøjslinjen Objekt: • Flyt musen ind over siden og hold venstre museknap nede, mens du trækker et rektangel ud • Dobbeltklik inde i ruden • Hent datafil: Lyn.jpg • Vælg Indsæt.	• Klik på ikonen Billedkant (indsæt billede): • Hold venstre musetast nede og træk et billedfelt. Filmappen med billeder åbnes automatisk, når tasten slippes • Hent datafil: Lyn.jpg • Vælg Indsæt.

Billedruden er automatisk tilpasset billedet. Billedets dimensioner kan således ændres ved at klikke på billedet, så ruden markeres. De otte markeringshåndtag i rudens hjørner og sider kan du bruge til at ændre billedets dimensioner – blot ved at trække i markeringshåndtagene.

Tip!
Hvis du trækker i et af håndtagene, ændrer du billedets højde og/eller bredde.
Holdes Shifttasten nede, samtidig med at du trækker i et af hjørnehåndtagene, bevares forholdet mellem højde og bredde.

- Klik på billedet, så det markeres
- Træk i et af billedets hjørner for at forstørre det, så det fylder hele sidens bredde
- Flyt billedet ned på siden ved at klikke på billedet og holde venstre musetast nede (på billedet), mens du flytter billedet.

Tastevejledning til øvelser

1. Indsæt tekst og billede

Nu skal der laves layout. Vi begynder med at oprette en ny publikation og indsætte tekst-/datafilen Lyn og torden.doc. Se foregående sider.

Lyn og torden

Af Marianne Kristensen, 7. a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for tordenen. Når han kørte i sin vogn med to gedebukke foran svingede han sin hammer i luften, så det lynede og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på.

Lyn og torden over Lyngby Søndersø

Før et tordenvejr bryder løs er luften hummer og trykkende. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan blomkålskyerne vokse sig meget høje. Der er kraftige vinde op og ned inde i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst farer der kæmpegnister gennem luften. Det er lyn.

For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er langt fra et tordenvejr hyder tordenbraget som en rumlen. Det er fordi de andre giver ekko.

Hvis man er mere end 15 km. fra et tordenvejr kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kalder man "kornmod". Dem ser man til om sommeren.

Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele Jorden lynet det ca.100 gange i et sekund.

Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan desværre ikke nå at opfange lynets energi og bruge den, fordi lynene bevæger sig så hurtigt.

Hvis lynet slår ned, rammer det for det meste høje, spidse ting f.eks. skorstene, master og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorstene en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis lynet slår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade.

Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i læ under et træ. Det er bedst at være inde i et hus eller i en bil.

Hvis teksten fylder flere sider, lægges den automatisk ud på flere sider.

- Formatér teksten: Times New Roman, 12 pkt.
- Indsæt billedet (datafil: Lyn.jpg) – se vejledning i indledende afsnit
- Flyt tekst og billede lidt ned på siden, så der kan blive plads til rubrik (overskrift) og byline (forfatterangivelse)
- Opret en ny tekstrude øverst på siden og skriv rubrikken heri: ”Lyn og torden”
  - Formatér: skrifttype uden seriffer, Arial, ca. 40 pkt.
- Opret en ny tekstrude til byline – lige under rubrikken
- Skriv teksten i tekstruden: ”Af Marianne Kristensen, hold 2”
  - Formatering: Samme skrifttype som brødtekst, ca. 2 pkt. mindre og kursiv: *”Af Marianne Kristensen, hold 2”*
- Opret en ny tekstrude lige under billedet

- Indsæt billedtekst under billedet. I eksemplet: "Lyn forekommer både inde i en tordensky, mellem skyer og mellem skyen og jorden.". Brug samme formatering som til byline.

Du har nu en rå opsætning af siden.

Nu skal du finpudse opsætningen. Sørg for, at alle elementer "holder kant". I et layoutprogram kan du opretter hjælpelinjer, som kan hjælpe dig med dette arbejde.

Hjælpelinjer

Hjælpelinjer er nødvendige, når elementer skal placeres nøjagtigt på siden. Hjælpelinjer fås ved at holde Shift-tasten nede, mens du holder venstre museknap nede på hjælpelinealen – enten til venstre eller over arbejdsområdet - og samtidigt trækker musen ind mod arbejdsområdet.

Hjælpelinjer kan bruges, når billedtekst skal placeres, så den flugter med billedets kant, når spalter skal balanceres, når rubrikken skal afpasses med brødteksten osv. Stol ikke på dit øjemål – brug hjælpelinjer:

- Hent en lodret hjælpelinje ind fra venstre og placer den, så den flugter med venstre kant på venstre tekstkant
- Hent en lodret hjælpelinje ind fra venstre og placer den, så den flugter med venstre kant på billedet
- Hent en vandret hjælpelinje ind fra oven og placer den, så den flugter med øverste bogstavkant
- Sørg for, at rubrik og byline flugter lodret med første spaltes kant
- … og at billedets overkant flugter med overkanten på brødteksten i første spalte
- Indsæt en billedtekst og placer den under billedet, så det første bogstav flugter med hjælpelinjen.

Hvis du vil flytte en hjælpelinje, må du holde Shift nede, mens du holder venstre museknap nede og flytter.

Når elementerne holder kant, får vi et roligt og stramt layout – det modsatte virker rodet. Se ill. ovenfor.

Tip!
Enhver rude kan – når den er markeret – også flyttes med Alt- + piletasterne. Det gør det nemt at finjustere placeringen af et objekt.

Til slut strammes billedet op ved at give det en tynd sort ramme – en vigtig lille detalje, der gælder for alle billeder.

En ramme om billedet

En ramme om et billede er med til at stramme billedet op. Hvis der er lyse områder i kanten af billedet, er det helt nødvendigt med en ramme, for at billedet ikke skal fortsætte ud på sidens hvide papir.

Det er til gengæld uhyre vigtigt at rammen er diskret, dvs. tynd. Der skal faktisk meget lidt til for at give den ønskede effekt:

Publisher 2000	**Publisher 2002**
• Markér billedet • Klik med højre musetast • Vælg Rediger rude • Vælg Streg-/rammetype • Vælg Fin streg • Vælg OK.	• Markér billedet • Klik med højre musetast • Vælg Vis værktøjslinjen Billede • Vælg Streg-/rammetype.

Publisher 2000

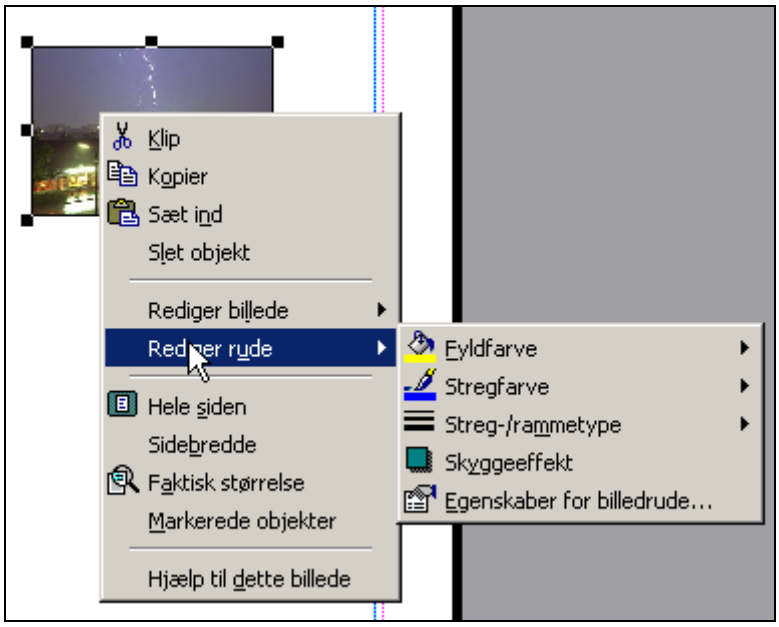

Publisher 2002

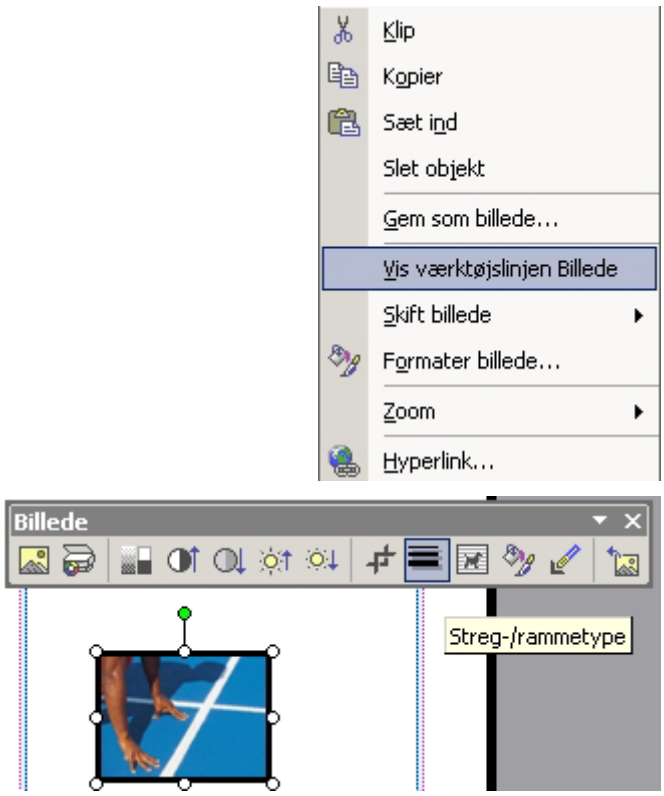

2. Spalter og billedplacering

Udgangspunktet er en opsætning som beskrevet i øvelse 1.

Sæt teksten i to spalter:

Publisher 2000	Publisher 2002
• Højreklik på tekstruden • Vælg Rediger rude|Egenskaber for tekstrude • Vælg to spalter og spalteafstand 0,6 cm. Du kan bruge piletasterne eller selv skrive i feltet • Tryk OK.	• Højreklik i tekstboksområdet • Vælg Formater tekstboks • Vælg fanebladet Tekstboks|Spalter • Indstil antal og afstand.

Publisher 2000

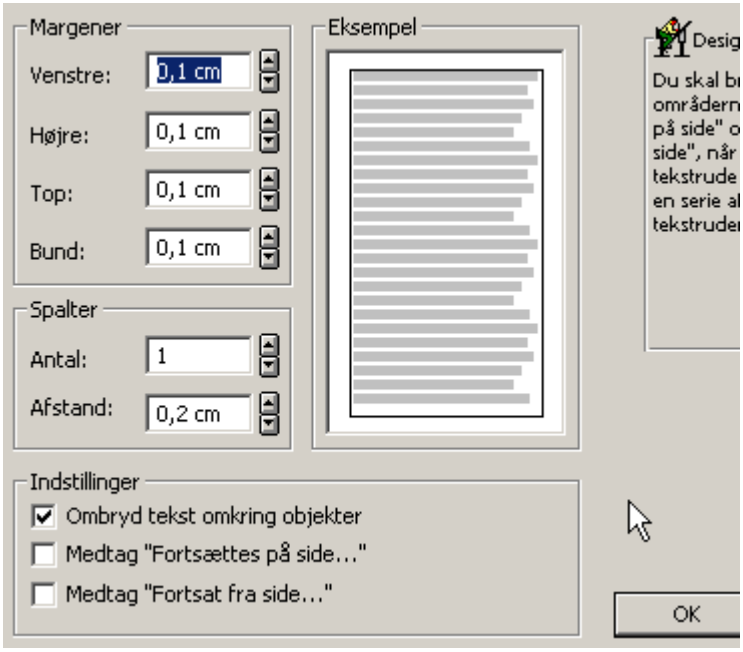

Publisher 2002

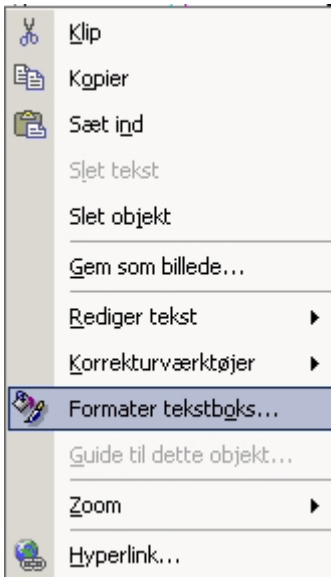

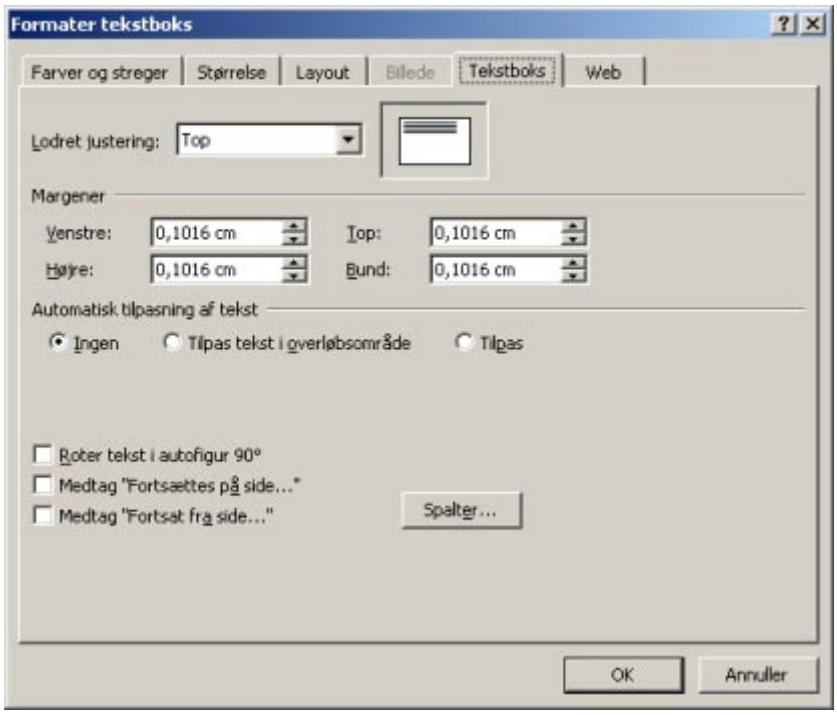

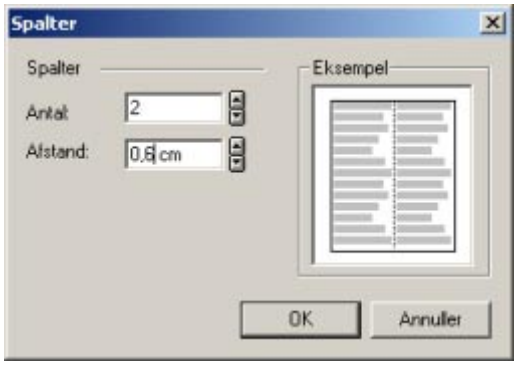

En afstand på 0,5-0,7 cm er generelt passende mellem spalter med brødtekst. I øvrigt gælder: større afstand ved få spalter, mindre afstand ved mange spalter.

- Flyt billedet nederst på siden
- Tilpas billedet til to spalter
- Indsæt ny tekstramme ved siden af billedet
- Lad tekstruden få samme højde som billedet
- Skriv en billedtekst og placer den nederst i tekst-ruden og ved siden af billedet.

Lyn og torden over Lyngby Storcenter

Lyn og torden over Lyngby Storcenter

3. Rubrik og mellemrubrik

Vi indsætter nu to mellemrubrikker:

- Over det afsnit, der begynder med: "Før et torden-vejr …", placeres på en ny, tom linje en mellem-rubrik: "Elektriske skyer". Formatering: Arial 11 pkt., fed
- Vælg i Formater|Linjeafstand følgende indstillinger: Før afsnit – 8 pkt, Efter afsnit – 4 pkt:

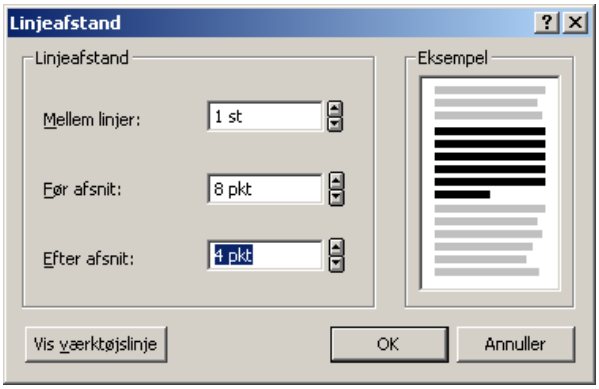

- Over det afsnit, der begynder med: "Hvis lynet slår ned …", placeres mellemrubrik: "Når lynet slår net". Samme formatering
- Vælg Formater|Linjeafstand
- Foretag indstillinger: Før afsnit – 8 pkt, Efter afsnit – 4 pkt.

Rubrikken kan der også arbejdes videre med:

- Udskift teksten i rubrikken, så den i stedet hedder "Torden og lynild"
- Formatér rubrikken, så den får en størrelse, der fylder samme bredde som de to spalter.

I stedet for en mellemrubrik kan man i nogle typer tekster vælge at bruge en uncial. En uncial kan være dekorativ, men fortæller intet om tekstens indhold.

Indsætte en uncial

Uncialer bruges ofte til at markere åbningsafsnittet i en publikation.

- Sæt markøren i det afsnit, du vil ændre
- Vælg Formater|Uncial
- Klik på fanen Uncial eller Brugerdefineret uncial og vælg derefter de ønskede indstillinger.

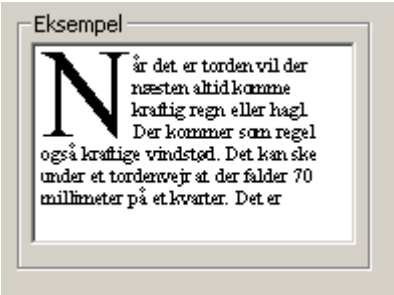

4. Indstilling af typografier

Til en større og ensartet publikation er det en god idé på forhånd at definere et skrifttypeskema. Et skrifttypeskema kan fx bestå af én skrifttype til overskrifter, en anden til brødtekst og en tredje til billedtekster. Med skrifttypeskemaer er det nemt at ændre alle skrifttyperne i en publikation for at give den et nyt udseende.

Samtidig letter det dit arbejde. Med et enkelt klik foretager du alle indstillinger for en bestemt teksttype.

Vi vil nu forberede os på de næste opgaver og lave indstillinger til de typografier, vi skal bruge i de næste øvelser.

Publisher 2000	**Publisher 2002**
• Vælg Formater|Teksttypografi • Vælg knappen Oprette ny typografi.	• Formater|Typografier og formater • Vælg knappen Opret ny typografi nederst i den opgaverude, der åbner sig i venstre side.
	Publisher 2002 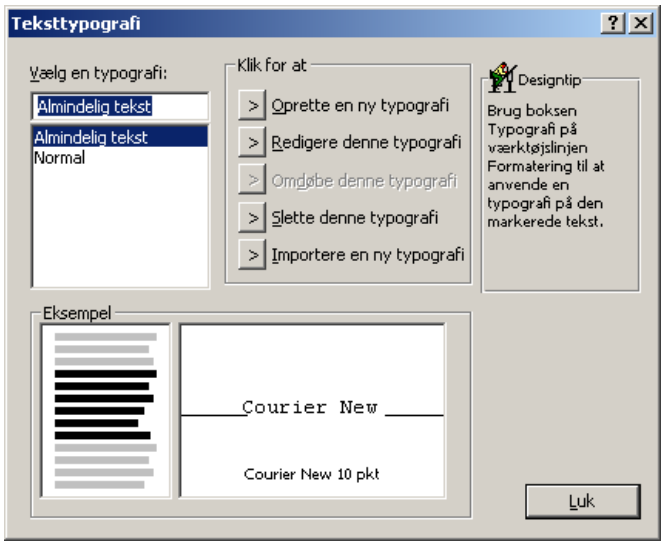
• Vælg Formater|Teksttypografi • Vælg knappen Oprette ny typografi	• Vælg Formater|Typografier og formater • Vælg knappen Opret ny typografi nederst i den opgaverude, der åbner sig i venstre side

- I feltet Ny typografi skriver du Brødtekst
- Klik for at redigere skrifttype og størrelse – Times New Roman, 12 pkt.
- Godkend dine valg ved at klikke OK

Når du indstiller brødteksten ønsker du måske at redigere linjeafstand (skydning):

- Opret ny typografi for Rubrik: Arial, 48 pkt.
- Opret ny typografi for Underrubrik: Arial, 12 pkt., kursiv
- Opret ny typografi for Billedtekst: Times New Roman, 10 pkt., kursiv.
- Typografierne er nu oprettet og vælges i typografivinduet:

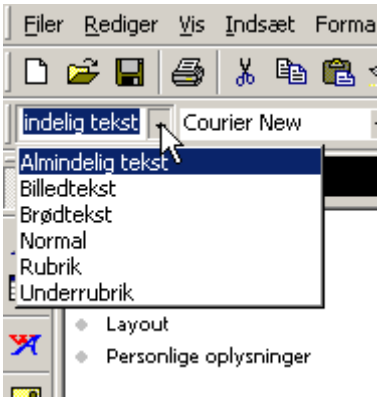

Indstilling af mellemrubrik

Når du opretter mellemrubrik, skal du redigere linjeafstand, således at mellemrubrikken står tættest på den tekst, den er overskrift for, og sådan at der er større afstand til teksten over mellemrubrikken:

- Opret ny typografi
- I feltet Ny typografi skriver du Mellemrubrik
- Klik for at redigere skrifttype og størrelse – Arial, 11 pkt., fed
- Klik for at redigere linjeafstand
- Vælg fx Før afsnit 8 pkt. – Efter afsnit 4 pkt.:

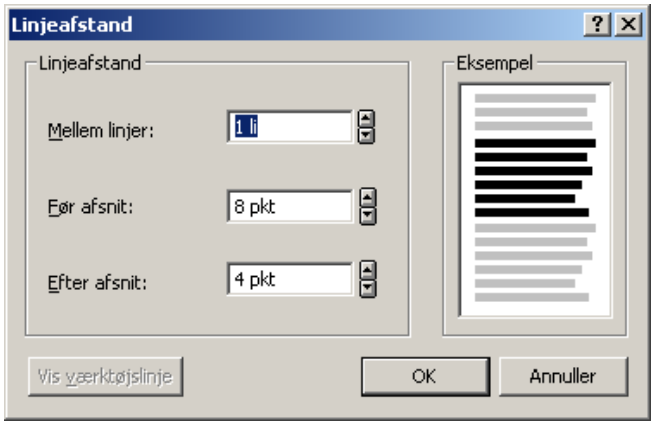

Vær opmærksom på, at dine indstillinger ændrer forholdet mellem linjerne i en spalteopsætning. Selv om der er flere spalter, er de enkelte linjer normalt placeret over for hinanden, hvilket medvirker til at give siden et harmonisk præg. Indstillinger for mellemrubrik (som ændrer linjeafstanden) forskubber dette forhold, så linjerne måske forskydes.

Prøv at få dine spalter afbalanceret ved at arbejde med den linjeafstand, du giver dine mellemrubrikker.

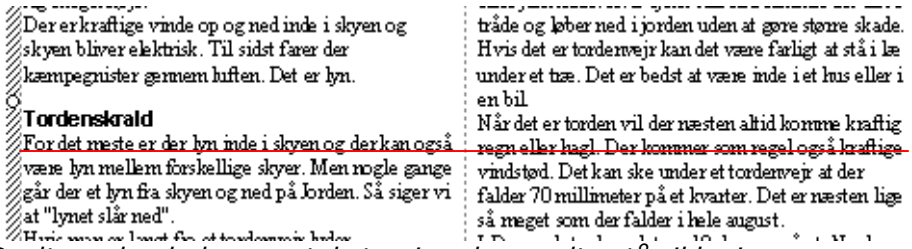

Spalter uden balance – teksten i anden spalte står ikke i register

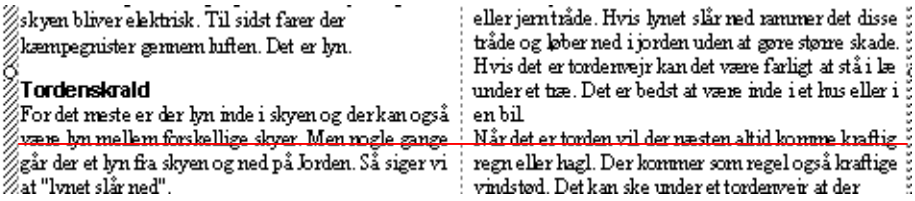

Spalter i balance – teksten i første og anden spalte står i register

Rediger typografi

Rediger typografien for brødtekst:

Publisher 2000	**Publisher 2002**
• Vælg Formater|Teksttypografi • Vælg i ruden til venstre den typografi, du vil redigere	• Vælg Formater|Typografier og formater • Hold musen over den typografi,

• Klik på knappen Rediger denne typografi • Et nyt vindue fremkommer, og her vælges Opstilling og indrykninger • Vælg nederst Tekstjustering: Lige margener • Godkend dine valg ved at vælge OK • Vurder resultatet • Hvis du ikke vil anvende de lige margener, så klik på Fortryd i menulinjen.	der skal redigeres. En rulnedmenu dukker op • Klik på pilen og vælg Rediger • Vælg Opstillinger og indrykninger. Foretag ændringer som nævnt i punktopstillingen ovenfor.

Publisher 2002

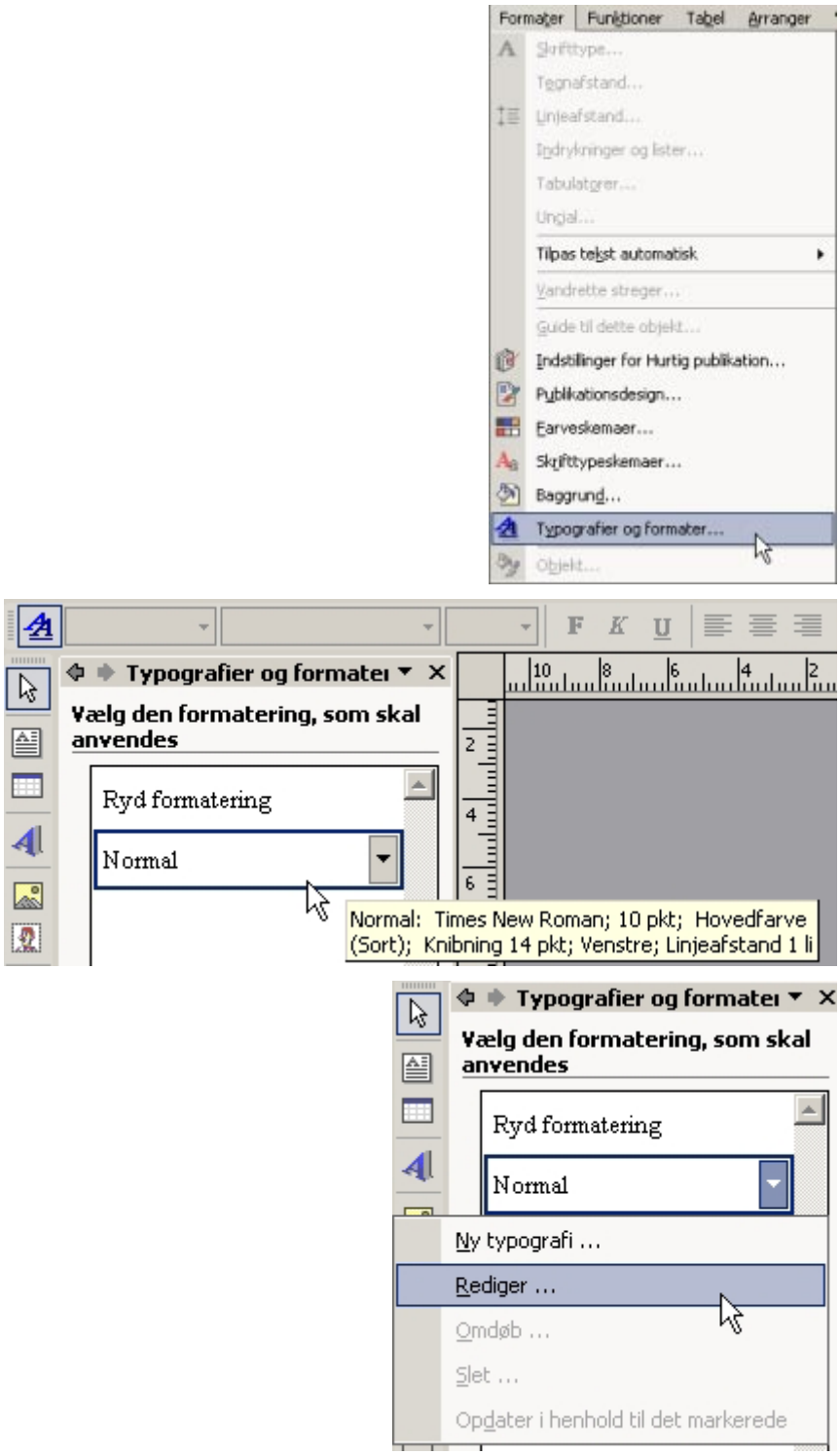

5. To eller tre spalter?

Udgangspunktet er en opsætning som beskrevet i øvelse 4.

Se afsnittet "Spalter og billedplacering" i nærværende tastevejledning.

6. Faktaboksen og tekst på rasterbaggrund

Udgangspunktet for denne øvelse er en opsætning som skitseret i øvelse 5: Tre spalter med billedet placeret nederst (se ill. i øvelser).

Tekstruder kan formateres, så teksten får en baggrund eller en ramme. Vær opmærksom på, at tekst på farvet baggrund kan være vanskelig at læse. Vælg derfor en god kontrast – mørk tekst på lys baggrund – og en tydelig skrifttype. Skrifttyper uden seriffer er særligt egnede.

- Opret en tom tekstboks eller ramme – fx øverst i højre spalte
- Klik med højre musetast på rammen

Publisher 2000	**Publisher 2002**
• Vælg Rediger tekstrude • Vælg Streg/Rammetype|Fin streg • Vælg Fyldfarve|Effekter • Vælg en gråtoning 20% - se ill.	• Vælg Formater tekstboks • Vælg fanebladet Farver og streger.

Publisher 2000

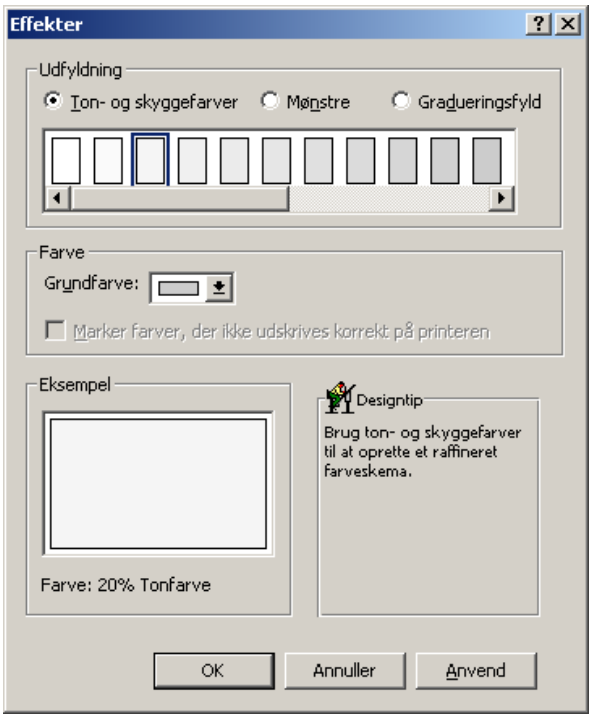

Publisher 2002

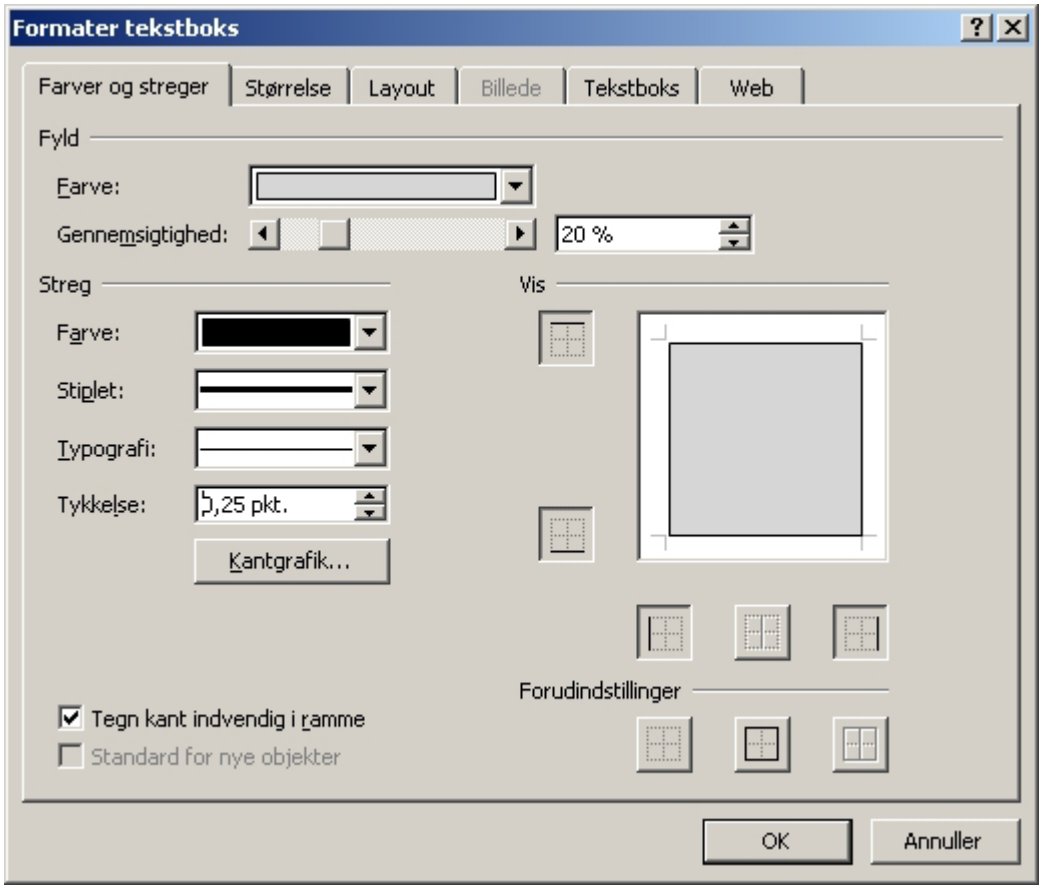

- Indsæt teksten Faktaboks.doc
- Formatér teksten: Arial 9 pkt, normal, venstrejusteret
- Placer faktaboksen enten øverst i midterste spalte eller øverst i spalten til højre. Hold øje med sidens balance.

Torden og lynild

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for torden. Når han kørte i sin vogn med to gedebukke foran svinge de han sin hammer i luften, så det lynede og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på.

Elektriske skyer

Før et tordenvejr bryder løs er luften lummer og trykkende. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan blomkålskyerne vokse sig meget høje. Der er kraftige vinde op og ned inde i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst farer der kæmpegnister gennem luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er mere end 15 km. fra et tordenvejr kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kalder man "kornmod". Dem ser man tit om sommeren. Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele Jorden lyner det ca.100 gange i et sekund. Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan de sværre ikke nå at opfange lynets energi og bruge den, fordi lynene bevæger sig så hurtigt.

Når lynet slår ned

Hvis lynet slår ned, rammer det for det meste høje, spidse ting f.eks. skorstene, master og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorstene en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis lynet slår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade. Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i le

Faktaboks

I sekund lyn
Lyden bevæger sig ca. 1 km. på 3 sekunder. Når man ved hvor mange kilometer tordenvejret er væk kan man tælle de sekunder der går fra man ser lynet til man hører lyden. Så deler man tallet med 3 og så ved man hvor langt tordenvejret er væk.

Lyn forekommer både mellem skyer og mellem skyen og jorden.

Torden og lynild

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for torden. Når han kørte i sin vogn med to gedebukke foran svinge de han sin hammer i luften, så det lynede og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på.

Elektriske skyer

Før et tordenvejr bryder løs er luften lummer og trykkende. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan blomkålskyerne vokse sig meget høje. Der er kraftige vinde op og ned inde i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst farer der kæmpegnister gennem luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er langt fra et tordenvejr kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kalder man "kornmod". Dem ser man tit om sommeren. Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele Jorden lyner det ca.100 gange i et sekund. Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan de sværre ikke nå at opfange lynets energi og bruge den, fordi lynene bevæger sig så hurtigt.

Når lynet slår ned

Hvis lynet slår ned, rammer det for det meste høje, spidse ting f.eks. skorstene, master og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorstene en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis lynet slår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade. Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i le under et træ. Det er bedst at være inde i et hus eller i

Faktaboks

I sekund lyn
Lyden bevæger sig ca. 1 km. på 3 sekunder. Når man ved hvor mange kilometer tordenvejret er væk kan man tælle de sekunder der går fra man ser lynet til man hører lyden. Så deler man tallet med 3 og så ved man hvor langt tordenvejret er væk.

Lyn forekommer både mellem skyer og mellem skyen og jorden. Ivan om sommeren vokser skyerne sig i dis fugtige og varme luft meget høje. Dis skaber kraftige vinde i skyen og skyen ligner "blomkål".

7. Fire spalter, flere billeder

Udgangspunktet for denne øvelse er en opsætning som skitseret i øvelse 6.

- Ombryd teksten til fire spalter.

Billeder, billedtekst og faktaboks skal nu tilpasses til de nye spaltebredder, så de "holder kant" med spalterne. Brug hjælpelinjer.

Billedet placeres tæt på overskriften i de to midterste spalter (se ill.)

- Placer billedtekst; husk at ”holde kant”
- Placer og tilpas faktaboksen, fx i nederste venstre hjørne:

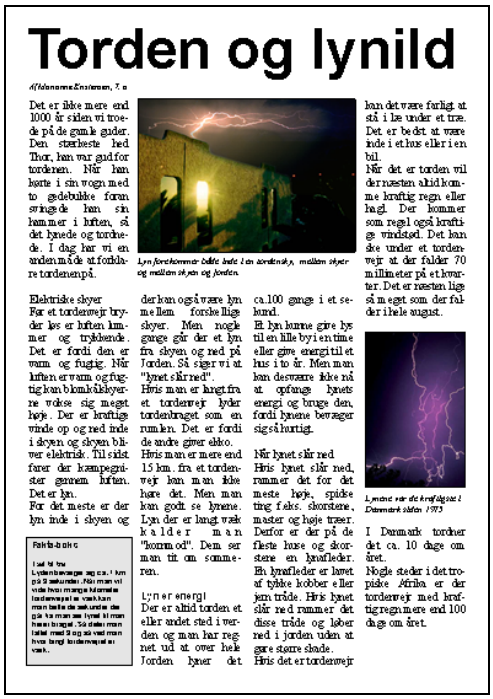

Torden og lynild

Af Økonomme & Ensiemen, 7. a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for tordenen. Når han kørte i sin vogn med to gedebukke foran svingede han sin hammer i luften, så det lynede og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på.

Elektriske skyer

Før et tordenvejr bryder løs er luften kummer og trykkende. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan bl.a. mørkeskyerne trække sig meget høje. Der er kraftige vinde op og ned inde i skyen, og skyen bliver elektrisk. Til sidst farer der kæmpegnister gennem luften. Det er lyn.

For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er langt fra et tordenvejr lyder tordenbraget som en rumlen. Det er fordi de andre giver ekko.

Hvis man er mere end 15 km. fra et tordenvejr kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kalder man "kommmod". Dem ser man tit om sommeren.

Lyn er energi

Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele Jorden lynet det ca.100 gange i et sekund.

Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan desværre ikke nå at opfange lynets energi og bruge den, fordi lynene bevæger sig så hurtigt.

Når lynet slår ned

Hvis lynet slår ned, rammer det for det meste høje, spidse ting f.eks. skorstene, master og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorstene en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis lynet slår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade.

Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i læ under et træ. Det er bedst at være inde i et hus eller i en bil.

Når det er torden vil der næsten altid komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftige vindstød. Det kan ske under et tordenvejr at der falder 70 millimeter på et kvarter. Det er næsten lige så meget som der falder i hele august.

I Danmark tordner det ca. 10 dage om året.

Nogle steder i det tropiske Afrika er der tordenvejr med kraftig regn mere end 100 dage om året.

Fakta-boks

I alt til fra
Lyden bevæger sig c.a. 1 km pr. 3 sekunder. Når man ville vide hvor mange kilometer tordenvejret er væk kan man tælle de sekunder der går fra man ser lynet til man hører braget. Så deler man tallet med 3 og så ved man hvor langt tordenvejret er væk.

Lyn forekommer både inde i en sortskyk, mellem skyer og mellem skyen og jorden.

Lynene var de kraftigste i Danmark siden 1973

Denne placering giver plads til endnu et billede, idet siden lige nu er lidt ude af balance.

- Hent billedet: Lyn2.jpg og placer det i højre spalte med billedtekst, fx: ”Lynene var de kraftigste i Danmark siden 1973”
- ”Hold kant”, dvs. sørg for, at billedet passer med spaltebredden
- Husk ramme om billedet.

Artiklen mangler en underrubrik:

- Opret nu tekstrude i første spalte
- Teksten er: ”Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan desværre ikke fange lynets energi”

Underrubrikken kan fx placeres under overskriften eller i første spalte, inden brødteksten begynder.

- Formatér teksten ved at vælge typografien: Underrubrik.

Ændring af typografiindstillinger – tilpasning til fire spalter

Med fire spalter er vores brødtekst blevet en anelse for stor. Brødteksten er kommet til at virke firkantet og klodset. Vi kan selvfølgelig vælge en anden skrifttype til vores brødtekst; men en enklere løsning er at ændre skriftstørrelsen. Det kan vi nemt gøre ved at redigere vores typografiindstillinger:

- Rediger typografiindstilling for brødtekst – til brødtekst 10 pkt.

- Rediger typografiindstilling for billedtekst – til 9 pkt.
- Rediger typografiindstilling for mellemrubrik - til 10 pkt.
- Rediger typografiindstilling for underrubrik – til 10 eller 11 pkt.

Tilpasning af billeder

Tekst og billeder må nu tilpasses. Vi tilføjer desuden en ny mellemrubrik:

- Forstør billedet til tre spalter og placer det under overskriften (se ill.)
- Tilpas billedteksten
- Tilpas brødteksten
- Indsæt evt. en ny mellemrubrik mod slutningen: ”Regn og hagl” (se ill.)
- Fjern raster i boksen og indsæt billedet Torden-sky.tif i faktaboksen.

Husk, at TIF-filer – i modsætning til JPG-filer – ikke kan åbnes ved klik fra websiden, men skal gemmes på computerens harddisk.

Du kan eventuelt tilføje en dekorativ ramme til fakta-boksen:

Publisher 2000	**Publisher 2002**
• Højreklik med musen på fakta-boksen og vælg Rediger Tekstrude • Vælg Streg/Rammetype • Vælg Flere rammer|Rammegrafik	• Vælg Formater tekstboks • Vælg Fanebladet Farver og streger • Klik på knappen Kantgrafik: 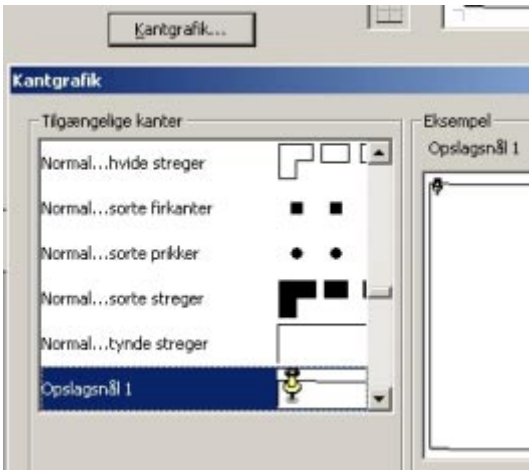

- Find en passende kantgrafik, fx Opslagsnål 1

- Godkend dine valg – OK.

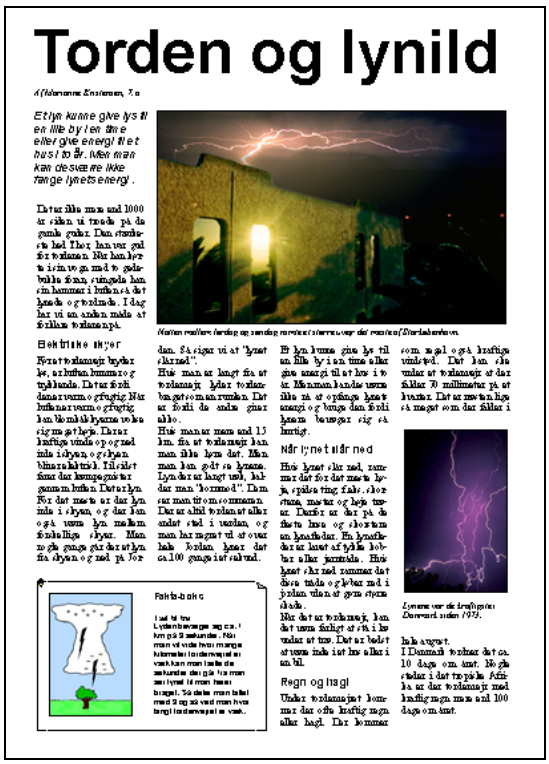

Torden og lynild

Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Ikke mere kan de sværre ikke fange lynets energi.

Der er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor. Han var god for torden. Når han hejste sin vogn med to gedebukke fandt sin udgangspunkt han sin hammer i buken og det lynede og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare torden på.

Elektriske ladninger

Hvor et tordenskyer bryder ly, er luften kommer og tyngende. Der er fordi dens varme og fugtig. Når luften er varme og fugtig kan de små dråber sig sætte sig op og høje. Der er kraftige vinde op og ned inde i skyen og skyen bliver helt tung. Til sidst falder der kæmpe gnister gennem luften. Der er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen, og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er langt fra et tordenskyer lyder tordenen gut, som man rumler. Det er fordi de andre gnister alle.

Hvis man er mere end 1,5 km. fra et tordenskyer kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk, kalder man "lommeø". Den er man tit om sommeren. Der er altid tordenvejr eller andet sted i verden, og man har nogenlunde vil et over hele Jorden. Lynet det ca. 100 gange i et sekund.

Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan de sværre ikke nå at opfange lynets energi og bruge den fordi lynets bevæger sig så hurtigt.

Når lynet slår ned

Hvis lynet slår ned, rammer det for det meste lyn, ryslæs ting, fabrikker, skorstene, master og høje tårne. Derfor er der på de fleste huse og skorstene en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jernstænger. Hvis lynet slår ned rammer det disse tråde og leder med i jorden uden at gøre skyens skade.

Her det er tordenvejr, kan det være farligt at stå i en bil under et tårn. Det er bedst at vente inde i et hus eller i en bil.

Regn og hagl

Under tordenvejret kommer der ofte kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftige vindstød. Det kan ske under et tordenvejr at der falder 30 millimeter på et kvarter. Det er mere end der er det regnet i Danmark i en hele måned. Det er mere end 100 dage om året.

Fakta-boks

I det tilfælde Lysten bevæger sig ca. 1 km på 3 sekunder. Når man ved vide hvor mange kilometer lyn det er vejet er vist kan man lade de sekunder der på 1 km man ser lynet til man hører braget. Så deler man tallet med 3 og så ved man hvor langt lyn det er vejet er vist.

Lynene var de kraftigste i Danmark siden 1975.

Ikke ungvejr.

I Danmark tordner det ca. 10 dage om året. Nogle steder i det tropiske Afrika er der tordenvejr med kraftig regn mere end 100 dage om året.

8. Opslag om Motionsdag.

Datafiler: Ben1.tif, Ben2.tif, Ben3.tif, Hjerte.tif. Husk, at TIF-filer – i modsætning til JPG-filer – ikke kan åbnes ved klik fra websiden, men skal gemmes på computerens harddisk.

Du skal slå på tromme for Motionsdagen. Alle klasser skal have et opslag om dagen. Opslaget skal laves i A4-størrelse og kan evt. senere kopieres op i en A3.

- Opret en ny tom publikation
- Indsæt en tekstrude med teksten ”Motionsdag 2002” og placer den fx øverst på siden
- Indsæt en tekstrude med teksten ”Hjerteforeningen og Dansk skoleidræt" og placer den fx nederst på siden
- Giv begge tekster en passende formatering. Vær opmærksom på valg af skrifttype og overvej bl.a. målgruppe, blikfang, kontrast
- Indsæt billede: Hjerte.tif på siden
- Indsæt de øvrige billeder: Ben1.tif, Ben2.tif, Ben3.tif – hvis du da vil bruge dem.

Hvis du markerer Hjerte.tif, så vil du se, at dets ramme let kommer til at dække over de andre billeder. Dette

kan løses ved at redigere rammen, så den følger hjertets kontur, og derved "skygger" billedet så lidt som muligt.

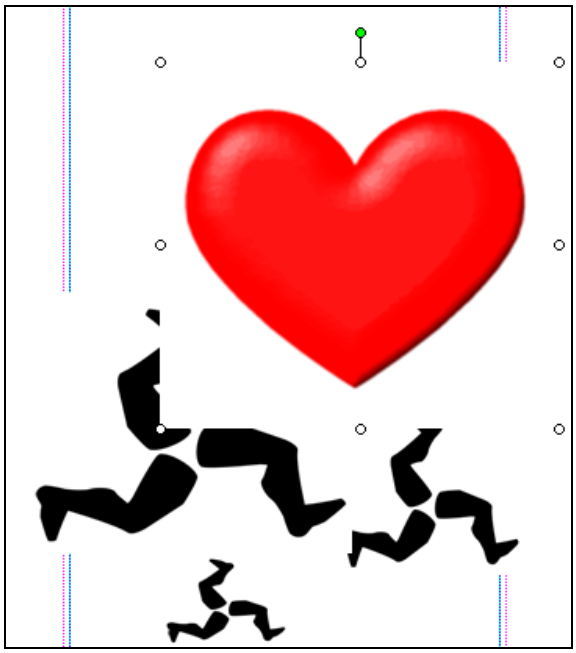

Vi kan på den måde give et billede og dets ramme en særlig form og tilpasse teksten til denne form.

Teknikken kan også bruges til at give fotos en anderledes form:

- Markér billedet
- Nu ses værktøjslinjen Formater under de øvrige værktøjslinjer.

- Vi vælger nu at aktivere ikonen Ombryd tekst omkring billede.

Værktøjslinjen skifter nu udseende. I stedet for Beskærikonen, er der nu en ny ikon: Rediger uregelmæssig ombrydning:

- Vælg Rediger uregelmæssig ombrydning.

Hvis du vil tilføje flere redigeringspunkter for at tilpasse teksten fuldstændigt til hjerteformen, gør du således:

- Hold Ctrl-tasten nede og før musen hen over en af sidelinjerne, indtil du ved markøren kan se en tekst-ramme: Tilføj
- Hold Ctrl-tasten nede og klik med venstre muse-knap på sidelinjerne for at tilføje flere redigerings-punkter.

På plakaten fra før ser det således ud:

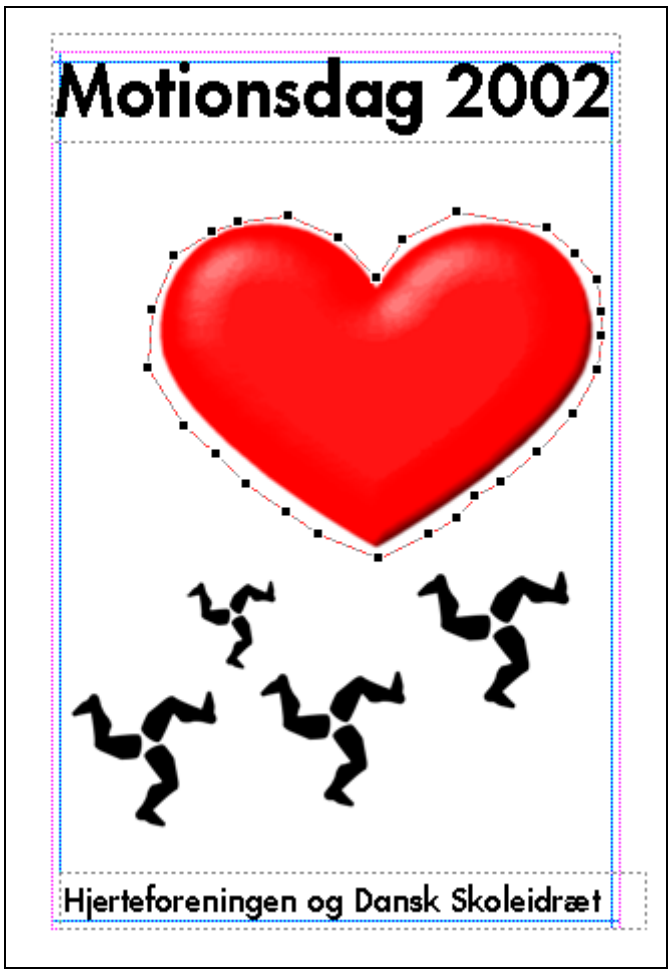

Når du placerer eller flytter rundt på de mange ben, skal du være opmærksom på, at de gerne må ligge ind over hinanden. Du kan bestemme, hvad der ligger øverst - eller nederst – i menuen Arranger|Rækkefølge.

Og endelig kan du vælge Rediger uregelmæssig ombrydning, så disse billeders ombrydningspunkter omdannes på samme måde som hjertet.

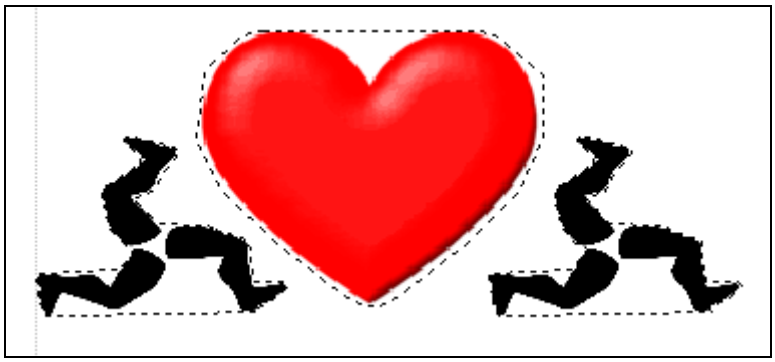

Til sidst kan du tilføje nedenstående tekster til plakaten i nye tekstruder – måske placeret på hjertet:

- ”Dagens program:
  Kl. 10.15 Fælles opvarmning
  Kl. 10.30 Startskud for samtlige aktiviteter
  Kl. 12.30 Afslutning
  Kl. 12.40 Efterårsferie
- I tilfælde af regnvejr bliver der almindelig undervisning fra 8.00 til 12.40
- Husk madpakken og fornuftig beklædning.”

Lad dig i øvrigt inspirere af det medfølgende billedmateriale eller find dine egne illustrationer.